

Ks. Robert Łukasz Wielądek

NIEPOKALANE POCZĘCIE NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY W PASTORALNEJ DZIAŁALNOŚCI KOŚCIOŁA

1. Analiza formuły dogmatycznej

Był piątek, 8.12.1854 r. W Bazylice świętego Piotra, w obecności około 200 kardynałów, arcybiskupów i biskupów, po raz pierwszy tak licznie zgromadzonych od czasów Soboru Trydenckiego, podczas uroczystej liturgii papież Pius IX odczytał bullę dogmatyczną zaczynającą się od słów *Ineffabilis Deus*¹ Pius IX ogłosił:

Ku chwale Świętej i Niepodzielnej Trójcy, na cześć i uwielbienie Bożej Rodzicielki, dla wywyższenia wiary katolickiej i rozkrzewienia religii chrześcijańskiej, powagą Pana naszego Jezusa Chrystusa, świętych Apostołów Piotra i Pawła oraz Naszą oświadczamy, ogłaszamy i stanowimy, że od Boga jest objawiona, a przeto przez wszystkich wiernych mocno i stale ma być wyznawana wiarą nauka, według której Najświętsza Maryja Dziewica w pierwszej chwili swego poczęcia za szczególną łaską i przywilejem Boga Wszchemogącego, przez wzgląd na przyszłe zasługi Jezusa Chrystusa

---

¹ Por. M.G. MASCIARELLI, *Pio IX e l'Immacolata*, Libreria Editrice, Vaticana 2000, s. 58. Zob. także. S.M. PERELLA, *Teologia e pieta mariana ai tempi del beato Pio IX. Per una memoria del secolo dell'Immacolata*, „Marianum” 63: 2001, s. 177–243.

Zbawiciela rodzaju ludzkiego, zachowana była wolną od wszelkiej zmy pierworodnej winy.²

W formule dogmatycznej dają się wyróżnić następujące szczegółowe twierdzenia. Po pierwsze, nauczanie papieskie wskazuje, że Maryja jest niepokalana „*od pierwszej chwili poczęcia*” (*in primo instanti suae conceptionis*). Zamieszczone w bulli określenie zostało wprowadzone w miejsce użytej wcześniej przez papieża Aleksandra VII w 1661 r. formuły: *od pierwszej chwili stworzenia i połączenia z ciałem*³. W tekście dokumentu *Ineffabilis Deus* nie odnajdujemy żadnego odniesienia do istniejących teorii na temat poczęcia dziecka, ale jedynie stwierdzenie, że osoba Maryi od chwili poczęcia została zachowana od grzechu pierworodnego, czyli *od początku swego istnienia [jest] pełną łaski Matką Odkupiciela*⁴.

Następne szczegółowe twierdzenie to: Maryja jest niepokalaną „*za szczególną łaską i przywilejem Boga Wszechmogącego*” (*singulari Omnipotentis Dei gratia et privilegio*). W tej części definicji dogmatycznej wyjaśnione są dwie kwestie. Po pierwsze, papież wskazuje na przyczynę sprawczą, którą jest szczególną łaską Boga Wszechmogącego. To Bóg zachowuje Maryję od grzechu pierworodnego i jednocześnie obdarza Ją pełnią łaski⁵ I nie jest to tylko łaska Boga Ojca, ale również Jezusa Chrystusa, gdyż Bóg działał w Maryi ze względu na Jego przyszłe zasługi⁶. Po drugie, tekst ten wskazuje, że niepokalane poczęcie nie jest wymogiem natury, lecz jest łaską i przywilejem. Według R. Rogowskiego omawiany

² PIUS IX, *List apostolski (Bulla) Ineffabilis Deus O Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny*, tł. W. PIETKUN, Niepokalanów 2003.

³ DS 2015. Zob. także S. DE FIORES, *Come la Chiesa cattolica e giunta alla definizione dogmatica dell'Immacolata Concezione*, w: *Maria Santa e Immacolata segno dell'amore salvifico di Dio Trinita. Prospettive ecumeniche*, red. S. DE FIORES, E. VIDAU, Roma 2000, s. 26.

⁴ F. COURTH, *Mariologia. Maryja Matka Chrystusa*, w: *Podręcznik teologii dogmatycznej*, red. W. BEINERT, Kraków 1997, t. 6–7, s. 155.

⁵ Por. J. KUMALA, *Perspektywa trynitarna tajemnicy niepokalanego poczęcia Maryi w nauczaniu Jana Pawła II*, „*Salvatoris Mater*” 3: 2001, s. 209.

⁶ Por. J. DOMAŃSKI, *Niepokalane Poczęcie Najśw. Maryi Panny*, w: *Gratia Plena. Studia teologiczne o Bogurodzicy*, red. B. PRZYBYLSKI, Poznań 1965, s. 190–191.

dar łaski został udzielony Maryi w dwóch etapach: przewidzenia – *intuitio* oraz zachowania – *praeservatio*⁷. Pierwszy z nich polegał na tym, że Maryja była obdarowana przez Boga darem niezwykłym i jedynym w swoim rodzaju: została w rzeczywisty i realny sposób „przedodkupiona” (*præredempta*)⁸. Drugi zaś polegał na zachowaniu Jej od wszelkiej skazy pierworodnego grzechu, czyli na posiadaniu pełni łaski już w chwili poczęcia⁹

Kolejnym stwierdzeniem jest: Maryja jest niepokalana „*przez wzgląd na przyszłe zasługi Jezusa Chrystusa Zbawiciela rodzaju ludzkiego*” (*intuitu meritorum Christi Iesu Salvatoris humani generis*). Powyższe sformułowanie jest konsekwencją zastosowania nauki Soboru Trydenckiego o usprawiedliwieniu, która uczy, że przejście ze stanu bycia grzesznikiem do stanu łaski i *przybrania za synów Bożych*¹⁰ dokonuje się tylko dzięki zasługom męki Chrystusa¹¹. Przedstawione twierdzenie może stanowić źródło trudności wynikające z faktu, że ludzkie myślenie jest uwarunkowane czasowo. Trudno jest bowiem pojąć, że jakieś wydarzenie dokonane w czasie (śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa) może mieć wpływ na to, co już się dokonało (niepokalane poczęcie Maryi). Dlatego trzeba pamiętać, że dogmat mówi o rzeczywistości nadprzyrodzonej, nie podlegającej kategorii czasu¹². Tym samym zasługi Jezusa *działają jakby do tyłu, w stronę poprzedzającej Go Matki*¹³. W tym samym nurcie wypowiada się Kongregacja Nauki Wiary, ucząc, że: *jedynie On [Jezus Chrystus],*

⁷ Por. R. ROGOWSKI, *Niepokalane poczęcie – dar i droga Maryi*, „Salvatoris Mater” 3: 2001, s. 39.

⁸ Por. E. ADAMIAK, *Mariologia*, Poznań 2003, s. 80–81.

⁹ Por. R. ROGOWSKI, *Niepokalane poczęcie – dar i droga Maryi*, art. cyt., s. 40.

¹⁰ DS 1524.

¹¹ DS 1523-4.

¹² Por. J.D. SZCZUREK, *Teologia dogmatu Niepokalanego Poczęcia*, w: *Niepokalana w wierze i teologii Kościoła*, red. Sz. DRZYŹDŹYK, Kraków 2005, s. 85–86. Zob. także S. HAREZGA, *Nowotestamentowe podstawy dogmatu niepokalanego poczęcia Maryi*, w: *Tota pulchra es Maria. Materiały z ogólnopolskiego sympozjum mariologicznego z okazji 150 rocznicy ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Matki Bożej*, red. J. KUMALA, Licheń 2004, s. 29–41.

¹³ J. BOLEWSKI, *Stworzenie w świetle Niepokalanego Poczęcia*, „Salvatoris Mater” 1: 1999, s. 40.

*jako Syn Boży wcielony, ukrzyżowany i zmartwychwstały” przynosi zbawienie „całej ludzkości i każdemu człowiekowi”¹⁴, a co za tym idzie także tym, którzy żyli na ziemi przed Chrystusem, tak więc i Maryi, swojej Matce. Z kolei K. Rahner zauważa, że w sformułowaniu o zachowaniu od grzechu pierworodnego nie chodzi o orzeczenie chronologiczne. Tego rodzaju antycypacja usprawiedliwienia w stosunku do aktu samego zaistnienia egzystencji, takie utożsamienie narodzenia i odrodzenia, życia i łaski, musi mieć raczej sens aksjologiczny, który przekracza czasowe uczestnictwo¹⁵. Z kolei Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris Mater* rozważa tajemnicę zachowania Maryi od grzechu pierworodnego w kontekście nauki św. Pawła, że Bóg w swoim Synu *wybrał nas przed założeniem świata, abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem* (Ef 1, 4). Papież podkreśla:*

[...] jeśli odwieczne wybranie w Chrystusie i przeznaczenie do godności przybranych synów odnosi się do wszystkich ludzi – to wybranie Maryi jest całkowicie wyjątkowe i jedyne.¹⁶

Może zrodzić się pytanie: w czym wyraża się owa wyjątkowość i jedyność powołania Maryi? Papież odpowiada:

W tajemnicy Chrystusa jest Ona obecna już przed założeniem świata jako Ta, którą Ojciec wybrał na Rodzicielkę swego Syna we Wcieleniu – a wraz z Ojcem wybrał Ją Syn i odwiecznie zawierzył Duchowi świętości¹⁷

Tak więc odwieczny Boży dekret wybrania i przeznaczenia Maryi był jednocześnie dekretem Jej odkupienia.

¹⁴ Kongregacja Nauki Wiary, *Deklaracja „Dominus Iesus” o jedyności i powszechności zbawczej Jezusa Chrystusa i Kościoła* nr 15a, Poznań 2000, s. 22.

¹⁵ POŁ. K. RAHNER, *Die unbefleckte Empfängnis*, w: *Schriften zur Theologie* I., Einsiedeln 1954, s. 223–237.

¹⁶ JAN PAWEŁ II, Encyklika *Redemptoris Mater* [dalej: RM] 9.

¹⁷ RM 8.

Istota niepokalanego poczęcia została wyrażona w stwierdzeniu: Maryja „*zachowana była wolną od wszelkiej zmazy pierworodnej winy*” (*ab omni originalis culpa labe praeservatam immunem*). Najpierw należy zauważyć, że tekst nie mówi, że Maryja została zachowana od grzechu pierworodnego, ale od „zmazy”. Innymi słowy dogmat wskazuje tylko na zachowanie od tego, co zwykło się określać grzechem pierworodnym w sensie ścisłym, a nie mówi o tym, co z tym grzechem jest związane (pożądliwość, cierpienie)¹⁸. Dlatego Maryja doświadcza skutków grzechu pierworodnego w ramach natury ludzkiej i nie jest wolna od kondycji natury upadłej i od egzystencjalnych, doczesnych skutków i następstw grzechu pierworodnego¹⁹. Sam rdzeń dogmatu jest wyrażony negatywnie: Maryja została uwolniona od pierwszego momentu od wszelkiej zmazy grzechu pierworodnego, nie ma tu mowy o zachowaniu od grzechów osobistych. Użyty w formule czasownik „zachowana” (*praeservata*) wskazuje, że Maryja była zagrożona przez grzech pierworodny i ze swej natury *należy do ludzi potrzebujących odkupienia*²⁰. Z kolei łaska niepokalanego poczęcia od strony pozytywnej przekracza daleko poza sformułowanie o wolności od grzechu pierworodnego. Łaska ta jest nie tylko łaską Boga, czyli partycypacją w naturze Bożej, ale jest także łaską Syna Bożego i związanym z nią uczestnictwem w osobowym życiu Chrystusa²¹. Kardynał Ratzinger wskazuje, że w Maryi nie ma sprzeczności między „jest” Boga a „nie-jest” człowieka i dlatego osąd Boga o niej wyraża się w czystym „tak”, podobnie jak w czystym „tak” wyraża się Jej stosunek do Niego. Maryja żadnej sfery istnienia, życia czy woli nie zarezerwowała jako tylko Jej przysługującej, ale dokonując wyłączenia na rzecz Boga, właśnie przez to prawdziwie jest w posiadaniu samej siebie²².

¹⁸ Por. J.D. SZCZUREK, *Teologia dogmatu Niepokalanego Poczęcia*, w: *Niepokalana w wierze i teologii Kościoła*, art. cyt. s. 87. Zob. także. D. MASTALSKA, *Niepokalane poczęcie a cierpienie Maryi*, „*Salvatoris Mater*” 6: 2004 nr 2, s. 94–117.

¹⁹ Por. Cz.S. BARTNIK, *Dogmatyka katolicka*, Lublin 2003, s. 392.

²⁰ F. COURTH, *Mariologia. Maryja Matka Chrystusa*, w: *Podręcznik teologii dogmatycznej*, dz. cyt., s. 155.

²¹ Por. Cz.S. BARTNIK, *Dogmatyka katolicka*, dz. cyt., s. 390–391.

²² Por. J. RATZINGER, *Córa Syjonu. Maryja w refleksji Kościoła*, tł. B. WIDŁA, Warszawa 1997, s. 56.

2. Dogmat o Niepokalanym Poczęciu NMP w opinii respondentów²³

W celu zbadania poziomu wiedzy badanych o omawianym dogmacie postawiono pięć pytań. Na początku respondentów zapytano o datę uroczystości Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny. Wyniki przedstawia **tabela 1**.

Odpowiedź 8 grudnia wybrało 68,8% badanych. Poprawną datę wskazało więcej kobiet niż mężczyzn (74,9% wobec 60,8%). Przyglądając się zmiennej – znajomości daty uroczystości w korelacji z wiekiem respondentów zaobserwujemy, że osoby z najstarszej grupy (od 36 lat i starsi) w największym stopniu wskazały poprawną datę (81,6%), mniej poprawnych odpowiedzi wskazały osoby w wieku 24-35 lat (65%) jak i młodzież (61,2%). Analizując znajomość daty uroczystości Niepokalanego Poczęcia, z uwzględnieniem zmiennej – miejsca zamieszkania, zauważamy, że największą wiedzą wykazali się mieszkańcy małych miast (71,2%), zaś najmniejszą ludzie mieszkający w dużych miastach (66,7%). Struktura wykształcenia odpowiadających na pytania pokazuje nam, że największą wiedzą wykazały się osoby z wykształceniem wyższym (70%), zaś najmniej poprawnych odpowiedzi było wśród osób z wykształceniem podstawowym (65,9%).

Pozostałe 31,2% respondentów wybrało odpowiedzi błędne. Najwięcej (14,1%) stanowiły osoby, które wybrały odpowiedź „Nie wiem”. Częściej odpowiedź tę wybierali mężczyźni (17,1%), osoby w przedziale wiekowym 24-35 lat (15%), osoby nienależące do grup religijnych (16%), pochodzące z dużych miast (16,3%) i posiadające wyższe wykształcenie (15,5%).

Po tym wstępnym pytaniu respondentów zapytano o znaczenie uroczystości Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny. Rozkłady procentowe zawarte w **tabeli 2** informują, że wskaźnik wiedzy o tej uroczystości kształtuje się na poziomie 50,5%. Co czwarta osoba (dokładnie 23%) udzieliła błędnej odpowiedzi, co prawda Kościół katolicki uczy prawdy wiary, że Maryja poczęła Jezusa Chrystusa mocą Ducha Świętego, ale świadczy to o jej dziewictwie, a nie o wolności od grzechu pierworodnego. Na pytanie powyższe nie potrafiło odpowiedzieć 16,1% badanych.

²³ Badania zostały przeprowadzone przez autora artykułu na grupie 520 respondentów, pochodzących ze 125 parafii diecezji warszawsko-praskiej na początku 2010 roku.

Znajomość daty Uroczystości Niepokalanego Poczęcia	Ogółem		Płeć		Struktura wieku			Przynależność do grup religijnych	
	Kobiety	Mężczyźni	Młodzież 16–23	Dorośli 24–35	Dorośli 36 i więcej	Przynależy do grupy religijnej	Nie przynależy do grupy religijnej	N=300	
	N=265	N=181	N=139	N=160	N=147	N=146	N=146	N=300	
1 stycznia	1,1	2,2	3,7	0,6	0,7	2,7	1,0		
15 sierpnia	8,0	14,9	14,9	13,8	3,4	8,9	11,0		
8 września	2,9	2,8	3,0	3,8	2,7	4,8	2,3		
8 grudnia	74,9	60,8	61,2	65,0	81,6	74,0	67,3		
26 sierpnia	1,8	2,2	3,7	1,9	0,0	1,4	2,3		
Nie wiem	11,3	17,1	13,4	15,0	11,6	8,2	16,0		
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		
Znajomość daty Uroczystości Niepokalanego Poczęcia	Miejsce zamieszkania		Wykształcenie						
	Wieś	Małe miasto	Duże miasto	Podst. lub zawodowe	Średnie	Wyższe	N=220		
	N=159	N=146	N=141	N=45	N=181	N=220			
1 stycznia	1,3	0,7	3,1	2,3	1,7	1,4			
15 sierpnia	12,0	7,5	11,6	15,9	9,9	10,5			
8 września	3,8	2,7	1,6	2,3	3,9	2,3			
8 grudnia	69,2	71,2	66,7	65,9	68,5	70,0			
26 sierpnia	2,5	2,7	0,8	2,3	3,3	0,5			
Nie wiem	11,3	15,1	16,3	11,4	12,7	15,5			
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0			

Tabela 1. Znajomość daty Uroczystości Niepokalanego Poczęcia a cechy społeczno-demograficzne respondentów (w %).

Przejdziemy teraz do ukazania zależności między cechami demograficznymi i społecznymi a wiedzą o uroczystości Niepokalanego Poczęcia NMP w świadomości respondentów.

Przeprowadzone korelacje dowodzą, że pomiędzy strukturą płci a stanem wiedzy o święcie Maryi obserwuje się pewną zależność. Co ciekawe, mężczyźni częściej (53,6%) niż kobiety (48,7%) reprezentują większą wiedzę w tym względzie. Kobiety częściej (26,9%) niż mężczyźni (17,7%) rozumieją Niepokalane Poczęcie Maryi jako zachowanie przez Maryję dziewictwa.

Istotną zależność obserwuje się między strukturą wieku badanych a wiedzą religijną o Matce Bożej. Największy wskaźnik poprawnej wiedzy występuje u ludzi w kategorii wieku 36 lat i powyżej (54,4%), równie wysoki wśród młodzieży (53%), zaś najniższy u ludzi w przedziale wiekowym 24-35 lat (45,6%).

W strukturze wykształcenia, najwyższe wskaźniki wiedzy o Maryi, dotyczące treści, że urodziła się bez grzechu pierworodnego posiadają ludzie legitymujący się wykształceniem podstawowym (61%), a nie posiadają tej wiedzy ludzie z wykształceniem średnim (53%).

Najwyższe odsetki znajomości znaczenia tego święta maryjnego reprezentują mieszkańcy dużych (52,7%) i małych (52,1%) miast, na niższym poziomie mieszkańcy wsi (47,8%).

Dużą zależność występuje pomiędzy przynależnością do grup religijnych a stanem wiedzy dotyczącym Niepokalanego Poczęcia NMP. Osoby zrzeszone w grupach religijnych reprezentują wysoki odsetek znajomości tego święta (69,9%). Wskaźnik wiedzy osób nie będących członkami małych grup religijnych wynosi (42%).

Po tym jak respondenci wskazali, że Niepokalane Poczęcie Maryi związane jest z zachowaniem jej od zmyty grzechu pierworodnego, zapytano, na czym ta wolność od zmyty grzechowej polega. Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Wyniki przedstawia **tabela 3**.

61,4% badanych uważa, że wolność od grzechu pierworodnego związana jest z nieustannym trwaniem w przyjaźni z Bogiem. Wśród osób, które udzieliły taką odpowiedź więcej było kobiet (65,5%) niż mężczyzn (54,8%), osób przynależących do grup religijnych (66,4% wobec 59,3%),

Wiedza o święcie Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny	Ogółem	Płeć		Struktura wieku			Przynależność do grup religijnych		
		Kobiety	Mężczyźni	Młodzież 16–23	Dorośli 24–35	Dorośli 36 i więcej	Przynależą do grupy religijnej	Nie przynależą do grupy religijnej	
	N= 446	N=265	N= 181	N=139	N=160	N=147	N=146	N=300	
Maryja poczęła Jezusa bez udziału mężczyzny	6,3	5,8	7,2	6,0	8,1	4,8	5,5	6,0	
Maryja została poczęta bez grzechu pierwotnego	50,5	48,7	53,6	53,0	45,6	54,4	69,9	42,0	
Maryja poczęła Jezusa mocą Ducha Świętego	23,0	26,9	17,7	17,2	22,5	29,3	14,4	27,7	
Maryja nie popełniła nigdy żadnego grzechu	0,7	0,4	1,1	0,8	0,6	0,7	0,0	1,0	
Nie wiem	16,1	14,9	18,2	22,4	22,5	3,4	6,9	20,7	
Brak odpowiedzi	3,5	3,3	2,2	0,8	0,6	7,5	3,4	2,7	
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Wiedza o święcie Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny	Ogółem	Miejsce zamieszkania			Wykształcenie				
		Wieś	Małe miasto	Duże miasto	Podst. lub zawodowe	Średnie	Wyższe		
	N= 446	N=159	N=146	N=141	N=45	N=181	N=220		
Maryja poczęła Jezusa bez udziału mężczyzny	6,3	5,0	9,6	3,9	4,6	7,7	5,9		
Maryja została poczęta bez grzechu pierwotnego	50,5	47,8	52,1	52,7	61,4	47,0	51,8		
Maryja poczęła Jezusa mocą Ducha Świętego	23,0	27,0	20,6	22,5	15,9	26,5	22,3		
Maryja nie popełniła nigdy żadnego grzechu	0,7	0,6	0,7	0,8	2,3	0,6	0,5		
Nie wiem	16,1	17,0	14,4	16,3	6,8	15,5	17,7		
Brak odpowiedzi	3,5	2,5	2,7	3,9	9,1	2,8	1,8		
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tabela 2. Wiedza o święcie Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny a cechy społeczno-demograficzne respondentów (w %).

mieszkańców wsi (65%) niż małych (59,6%) i dużych miast (58,7), ludzi z wykształceniem średnim (61,9%) i wyższym (61,6%) niż podstawowym i zawodowym (58,7%). Zmienną, która najbardziej różnicuje otrzymane wyniki jest struktura wieku. 70,9% badanych w wieku 36 lat i więcej uważa, że w wolności Maryi od grzechu najistotniejsze jest jej trwanie w nieustannej przyjaźni ze Stwórcą. Podobnie uważa, 60,5% osób w przedziale 24-35 oraz 51,9% młodzieży.

Drugą najczęściej wybieraną odpowiedzią, jest twierdzenie, że wolność od grzechu pierwородnego związana jest z pełnym otwarciem na Boga. Odpowiedziało tak 60,7% badanych. Najczęściej odpowiedź tę wybierały kobiety (62,2%), respondenci w przedziale wiekowym 36 i więcej (64,5%), osoby przynależące do grup religijnych (65,8%), osoby mieszkające w dużych miastach (65,9%) oraz legitymujące się wykształceniem średnim (64,8%).

Co drugi badany nie potrafił wskazać drugiej odpowiedzi. Wariant „nie wiem” wybrało 55,8% badanych. Znaczne różnice pokazuje kryterium wieku, gdzie na postawione pytanie nie potrafiło odpowiedzieć 70,7% młodzieży i 65% grupy w wieku 24-35 lat wobec 31,9% w grupie najstarszej. Także kryterium przynależności do grup różnicuje nasze wyniki: spośród osób niezrzeszonych w grupach religijnych 62,4% wybierało omawianą odpowiedź, zaś spośród osób deklarujących się jako członkowie grup religijnych – 42,5%. Na tak postawione pytanie w pełni nie potrafiło odpowiedzieć 62,5% osób z wykształceniem wyższym oraz 48,9% z wykształceniem średnim i 46,5% z wykształceniem podstawowym lub zawodowym.

Prawie co piąty badany (18,5%) uważa, że bycie wolnym od grzechu pierwородnego polega na nie popełnieniu żadnego grzechu. Tę błędną odpowiedź częściej wybierały kobiety (21%), osoby z najstarszej grupy wiekowej (23,4%), co czwarta osoba przynależąca do grupy religijnej (25,3%) oraz osoby z wykształceniem podstawowym lub zawodowym (44,2%).

Kolejne pytanie związane było z wpływem Niepokalanego Poczęcia na życie Maryi. Wyniki obrazuje **tabela 4**.

Zdaniem 56,2% badanych, Maryja, dzięki Niepokalanemu Poczęciu, miała dobre poznanie tego, czego Bóg od Niej oczekuje. Przy pytaniu tym najbardziej różnicuje zmienna – struktura wieku. Różnica pomiędzy tą

Wolność od grzechu pierwородnego w opinii badanych	Ogółem		Płeć		Struktura wieku			Przynależność do grup religijnych	
	N=446		Kobiety	Mężczyźni	Młodzież 16-23	Dorośli 24-35	Dorośli 36 i więcej	Przynależy do grupy religijnej	Nie przynależy do grupy religijnej
Nie popełnianie żadnego grzechu	18,5		21,0	15,1	18,1	15,3	23,4	25,3	15,2
Pełne otwarcie na Boga	60,7		62,2	58,1	60,9	59,2	64,5	65,8	57,9
Nieustanne trwanie w przyjaźni z Bogiem	61,4		65,5	54,8	51,9	60,5	70,9	66,4	59,3
Brak chorób fizycznych	0,2		0,0	0,6	0,8	0,0	0,0	0,7	0,0
Wewnętrzne uporządkowanie	11,4		8,2	16,2	12,0	17,8	5,0	11,6	10,7
Nie wiem	55,8		55,1	57,0	70,7	65,0	31,9	42,5	62,4
Wolność od grzechu pierwородnego w opinii badanych	Ogółem		Miejsce zamieszkania			Wykształcenie			
	N=446		Wieś	Małe miasto	Duże miasto	Podst. lub zawodowe	Średnie	Wyższe	
Nie popełnianie żadnego grzechu	18,5		17,8	20,6	15,9	44,2	16,5	14,8	
Pełne otwarcie na Boga	60,7		61,8	58,9	65,9	53,5	64,8	59,3	
Nieustanne trwanie w przyjaźni z Bogiem	61,4		65,0	59,6	58,7	55,8	61,9	61,6	
Brak chorób fizycznych	0,2		0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Wewnętrzne uporządkowanie	11,4		10,8	12,1	12,7	7,0	13,1	11,1	
Nie wiem	55,8		53,5	52,5	61,1	46,5	48,9	62,5	

Tabela 3. Wolność od grzechu pierwородnego w opinii badanych a cechy społeczno-demograficzne respondentów (w %).

Uwaga: Wyniki nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

grupą najstarszą a młodzieżą wynosi 31,8% (72,8% wobec 41%). Dość znaczne różnice są także przy zastosowaniu kryterium wykształcenia. Odpowiedź tę wybierało 60,2% osób z wykształceniem średnim i 60% z wykształceniem wyższym, a tylko 34,1% z wykształceniem podstawowym lub zawodowym.

Co piąty ankietowany (23%) uważa, że poprzez Niepokalane Poczęcie Maryja zachowana była od pokus do grzechu. Tę błędną odpowiedź najczęściej wybierała młodzież (35,1%), osoby przynależące do grup religijnych (32,2%) oraz osoby z wykształceniem podstawowym lub zawodowym (40,9%).

16,5% badanych nie potrafiło odpowiedzieć na powyższe pytanie. Były to najczęściej osoby w przedziale wiekowym 24-35 lat (23,1%) oraz młodzież (20,9%), osoby nieprzynależące do grup religijnych (21,3%) oraz osoby z wykształceniem wyższym (18,6%).

Ostatnie pytanie związane było z miejscem, z którego respondenci czerpią wiedzę dotyczącą Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny. Otrzymane wyniki przedstawia **tabela 5**.

Najwięcej respondentów jako źródło skąd czerpie wiedzę religijną dotyczącą Niepokalanego Poczęcia NMP wskazało głoszone przez duchownych homilie. Odpowiedziały tak prawie połowa badanych (48,4%). Wśród nich przeważają kobiety (52,4% wobec 43,1% u mężczyzn), osoby z najstarszej grupy (58,5% wobec 47,5% u grupy w przedziale 24-35 lat czy 39,6% młodzieży), osoby należące do grupy religijnej (55,5% wobec 46%). Zmienne miejsce zamieszkania i wykształcenie nie różnicują w znacznym stopniu wypowiedzi badanych.

Niemal co piąty respondent (18,7%) nie potrafił odpowiedzieć na powyższe pytanie. Najczęściej byli to mężczyźni (23,2%), dorośli w wieku 24-25 lat (26,3%), mieszkańcy małych miast (21,2%) oraz osoby z wykształceniem wyższym (20,5%).

Co dziesiąty respondent odwołuje się do lekcji religii w szkole. Odpowiada tak co piąta osoba spośród młodzieży (20,9%) oraz osoby z wykształceniem podstawowym lub zawodowym (20,5%).

Także co dziesiąty badany twierdzi, że od dłuższego czasu nic na omawiany temat nie słyszał. Grupę tę stanowi głównie młodzież (14,9%),

Wpływ Niepokalanego Poczęcia na życie Maryi	Ogółem	Płeć		Struktura wieku			Przynależność do grup religijnych	
		Kobiety	Mężczyźni	Młodzież 16–23	Dorośli 24–35	Dorośli 36 i więcej	Przynależą do grupy religijnej	Nie przynależą do grupy religijnej
	N= 446	N= 265	N= 181	N= 139	N= 160	N= 147	N= 146	N= 300
Maryja nie miała pokus do grzechu	23,0	23,3	22,7	35,1	21,9	13,6	32,2	18,7
Maryja nie doświadczała trudności życiowych	0,7	0,4	1,1	2,2	0,0	0,0	0,7	0,3
Maryja miała dobre poznanie, czego Bóg od Niej oczekuje	56,2	55,6	58,0	41,0	54,4	72,8	58,2	56,0
Maryja była radosna	0,7	0,7	0,6	0,7	0,0	1,4	0,0	1,0
Nie wiem	16,5	16,7	16,6	20,9	23,1	5,4	6,9	21,3
Brak odpowiedzi	3,0	3,3	1,1	0,0	0,6	6,8	2,1	2,7
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wiedza o święcie Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny	Ogółem	Miejsce zamieszkania			Wykształcenie			
		Wieś	Małe miasto	Duże miasto	Podst. lub zawodowe	Średnie	Wyższe	
	N= 446	N= 159	N= 146	N= 141	N= 45	N= 181	N= 220	
Maryja nie miała pokus do grzechu	23,0	23,3	19,9	23,3	40,9	21,0	19,6	
Maryja nie doświadczała trudności życiowych	0,7	1,3	0,0	0,8	6,8	0,0	0,0	
Maryja miała dobre poznanie, czego Bóg od Niej oczekuje	56,2	55,3	61,0	56,6	34,1	60,2	60,0	
Maryja była radosna	0,7	1,3	0,0	0,8	0,0	1,7	0,0	
Nie wiem	16,5	15,7	17,1	16,3	11,4	14,9	18,6	
Brak odpowiedzi	3,0	3,1	2,1	2,3	6,8	2,2	1,8	
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Tabela 4. Wpływ Niepokalanego Poczęcia na życie Maryi a cechy społeczno-demograficzne respondentów (w %).

osoby z dużych miast (13,2%) oraz respondenci legitymujący się wykształceniem wyższym (11,8%).

Prasę i radio wskazało 8% badanych. Byli to przede wszystkim mężczyźni (11,6%), osoby z najstarszej grupy wiekowej (12,2%), z wykształceniem średnim (9,9%).

3. Wnioski pastoralne

Zaprezentowane wyniki ukazują, że świadomość istoty uroczystości Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny znajduje się na dość dobrym poziomie (50,5%)²⁴. Analiza uzyskanych odpowiedzi w korelacji z cechami społeczno-demograficznymi pozwala wyodrębnić trzy grupy, których wiedza o tej uroczystości znajduje się na najniższym poziomie. Zastosowanie zmiennej niezależnej – struktura wieku, ukazuje znaczne rozbieżności pomiędzy najstarszą grupą badanych a dwiema pozostałymi grupami: młodzieżą i respondentami w wieku 24-35 lat. Trzecią grupą są osoby nienależące do grup religijnych. Warto w planowaniu działalności duszpasterskiej szczególną troską otoczyć wspomniane grupy badanych.

W postawionym pytaniu o miejsce, z którego badani czerpią wiedzę o osobie Matki Bożej, badani najczęściej (48,4%) odpowiadali, że z homilii. Dość liczna grupa (ok. 30%) wybierała odpowiedź „nic dawno nie słyszałem(am)” lub „nie pamiętam”. Mając świadomość, że nabożeństwa majowe połączone z odmawianiem Litanii Loretańskiej do Najświętszej Maryi Panny, nabożeństwa październikowe połączone z modlitwą różańcową czy środowe Eucharystie połączone z Nowenną do Matki Bożej Nieustającej Pomocy gromadzą zazwyczaj większą ilość wiernych, warto wspomniane formy pobożności uczynić miejscem formacji maryjnej. W części parafii praktykuje się zwyczaj tzw. „czytanek majowych” czy „październikowych”. Warto wykorzystać wtedy wygłoszone przez Jana Pawła

---

24 Dla porównania warto odwołać się do wyników badań przeprowadzonych przez ISKK w archidiecezji warszawskiej (2006r.). Na podobnie postawione pytanie, prawidłowo odpowiedziało 26,8% respondentów. Zob. *Postawy społeczno-religijne archidiecezjan warszawskich*. Red. W. ZDANIEWICZ. S.H. PORĘBA. Warszawa 2006 s. 52.

Miejsce kształtowania wiedzy maryjnej	Ogółem		Płeć		Struktura wieku				Przynależność do grup religijnych	
	N= 446	8,0	Kobiety	Mężczyźni	Młodzież 16-23	Dorośli 24-35	Dorośli 36 i więcej	Przynależą do grupy religijnej	Nie przynależą do grupy religijnej	
			N=265	N= 181	N=139	N=160	N=147	N=146	N=300	
Czytałem o tym w prasie/ słyszałem o tym w radio	8,0	5,8	11,6	3,7	8,1	12,2	7,5	8,3		
Słyszałem na ten temat homilię	48,4	52,4	43,1	39,6	47,5	58,5	55,5	46,0		
Podczas katechezy w szkole	10,0	9,1	11,1	20,9	6,3	3,4	8,2	10,7		
Bardzo dawno nic na ten temat nie słyszałem	10,0	10,6	9,4	14,9	7,5	7,5	8,2	10,7		
Nie wiem	18,7	16,0	23,2	20,2	26,3	10,2	15,1	20,3		
Brak odpowiedzi	5,0	6,2	1,7	0,8	4,4	8,2	5,5	4,0		
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		
Wiedza o święcie Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny	Ogółem		Miejsce zamieszkania		Wykształcenie					
	N= 446	8,0	Wieś	Małe miasto	Duże miasto	Podst. lub zawodowe	Średnie	Wyższe		
			N=159	N=146	N=141	N=45	N=181	N=220		
Czytałem o tym w prasie/ słyszałem o tym w radio	8,0	8,8	8,9	7,0	6,8	9,9	6,8			
Słyszałem na ten temat homilię	48,4	49,7	48,6	49,6	50,0	45,3	51,4			
Podczas katechezy w szkole	10,0	9,4	11,0	8,5	20,5	13,3	5,5			
Bardzo dawno nic na ten temat nie słyszałem	10,0	9,4	6,9	13,2	2,3	9,9	11,8			
Nie wiem	18,7	18,2	21,2	15,5	11,4	17,7	20,5			
Brak odpowiedzi	5,0	4,4	3,4	6,2	9,1	3,9	4,1			
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0			

Tabela 5. Miejsce kształtowania wiedzy maryjnej a cechy społeczno — demograficzne respondentów (w %).

II katechezy środowowe dotyczące osoby Maryi²⁵, fragmenty jego encykliki *Redemptoris Mater* czy listu o Różańcu świętym *Rosarium Virginis Mariae*. Pomocą są także zamieszczane w prasie katolickiej rozważania maryjne (np. w *Informatorze Rycerstwa Niepokalanej, Różańcu, Zeszytach Maryjnych*) oraz liczne na polskim rynku wydawniczym książki omawiające uznane przez Kościół katolicki objawienia maryjne²⁶.

Duchowość maryjna winna być zakorzeniona w Biblii i z niej wyrastać, gdyż z niej uczymy się życia duchowego Maryi. Dlatego podczas liturgii, szczególnie w Adwencie, należałoby korzystać z Mszału Maryjnego, zawierającego 48 formularzy mszalnych z własnymi czytaniem mszalnymi oraz prefacjami. W ten sposób liturgia maryjna staje się nauczycielką tego wszystkiego, co było w Maryi, postaw i cnót takich jak wiara, nadzieja, miłość, czystość, pokora, miłosierdzie wobec drugich²⁷.

Przy tak rozłożonych akcentach w pracy formacyjnej na podsumowanie roku duszpasterskiego można przygotować nabożeństwo połączone z przyjęciem przez wiernych szkaplerza Matki Bożej z Góry Karmel bądź Cudownego Medalika²⁸. Wskazane jest także, aby w planowaniu tematyki adwentowych lub wielkopostnych rekolekcji zarezerwować miejsce dla ukazania roli i miejsca Maryi w życiu Kościoła i chrześcijanina. Zważywszy na znaczące zainteresowanie wierzących w ostatnich latach rekolekcjami indywidualnymi warto propagować wśród wiernych ośrodki

²⁵ Zob. więcej G. KUSZ, *Katecheza maryjna Jana Pawła II*, w: *Ut Misterium Paschale Vivendi Exprimatur*, red. T. DOLA, R. PIERSKAŁA, t. 38 Opole 2000, s. 547–557.

²⁶ Zob. np. J. DROZD, *Orędzie Niepokalanej*, Kraków 2005; J. SAGNE, *Bernadetta Soubirous. Duchowa droga wizjonerki z Lourdes*, Poznań 2010; P. BADDE, *Guadalupe. Objawienie, które zmieniło dzieje świata*, Radom 2006.

²⁷ Można użyć następujących formularzy, mówiących o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny: NMP, wybrana Córka Izraela (s. 29–31); Święta Maryja, Boża Rodzicielka (s. 43–45); NMP, Matka Pojednania (s. 77–79); Święta Maryja, Niewiasta nowa (s. 103–105), NMP, Obrona wiary (s. 149–151); NMP, Matka pięknej miłości (s. 152–155); NMP, Wspomożycielka wiernych (s. 172–174), w: *Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*. Poznań 1998. Zob. więcej J. GÓRZYŃSKI, *Matka Boża w misterium paschalnym: w świetle formularzy Okresu Paschalnego Collectio Missarum de Beata Maria Virgine*, Warszawa 1999.

²⁸ Por. Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania*, Pallottinum 2003 s. 145–147.

rekolekcyjne prowadzące dni skupienia czy rekolekcje o tematyce maryjnej²⁹.

Tradycyjną formą duszpasterstwa maryjnego są organizowane pielgrzymki do sanktuariów maryjnych w Polsce i na świecie. Wskazane wydaje się pielgrzymowanie nie tylko do tych najbardziej znanych, np. Częstochowa, Licheń, ale także warto poznawać sanktuaria maryjne poszczególnych diecezji. Tego typu wyjazdy duszpasterskie, gromadzące także osoby w sposób luźny związane ze wspólnotą parafialną, mogą stanowić podstawę do powstawania nowych grup parafialnych, zaś same wyjazdy mogą stać się miejscem niezbędnej dziś katechezy dorosłych³⁰. W programie dnia warto zaplanować konferencję (lub kazanie) poświęconą Maryi czy naukę dotyczącą historii miejsca. Często praktyką podczas pielgrzymek jest poranny śpiew godzinek o Niepokalanym Poczęciu NMP. Nabożeństwo to jest formą modlitewnego rozważania omawianego dogmatu maryjnego, które można rozbudować o krótkie kazanie omawiające poszczególne jego części³¹. Ciekawym pomysłem duszpasterskim jest Młodzieżowa Pielgrzymka Rajdowa zmierzająca co roku do innego sanktuarium w Polsce (m.in. do Kodnia, Rywałdu Królewskiego czy Tuchowa). Jej formuła zakłada udział w niej zarówno osób związanych z małymi grupami religijnymi, jak i osób niewierzących czy zdystansowanych wobec wiary. W programie każdego dnia, oprócz Eucharystii czy wspólnych posiłków, jest miejsce na spotkanie dyskusyjne dotyczące problemów z wiarą.³²

²⁹ Przykładowo Centrum Formacji Maryjnej przygotowało na 2010 r. jedenaście sesji rekolekcyjnych pod hasłem: „Z Maryją jesteśmy świadkami Miłości” Bogate spectrum podjętych tematów: od miłości bliźniego, nauki od Maryi przewycięzania codziennych problemów, rekolekcji dla szukających z Maryją Bożej miłości po rekolekcje maryjne dla małżeństw, członków bractw Niepokalanego Poczęcia NMP czy zapracowanych, zabieganych. Zob. www.maryja.pl. Kolejnym miejscem są Ogniska rekolekcyjne Wspólnoty Sióstr Zawierzenia, gdzie można uczestniczyć w rekolekcjach opartych o dzieło św. Ludwika Maria Grignion de Montfort „*Tajemnica Maryi*”. Zob. www.zawierzanki.pl.

³⁰ Propozycję katechez przedstawia: M. ZAJĄC, *Z Maryją wielbimy Boga w Trójcy Świętej. Szkice katechez jubileuszowych i maryjnych*, Tarnów 2000. Zob. także J. STRAWIŃSKA, *Wychowanie maryjne w katechezie*, „Katecheta” 10: 1966, s. 167–168; J. CHARYTAŃSKI, *Katecheza o Maryi w świetle Soboru Watykańskiego II*, „Katecheta” 12: 1968, s. 11–15.

³¹ Zob. Z. ZIÓLKOWSKI, *Biblijny komentarz do Godzinek o Niepokalanym Poczęciu NMP*, Warszawa 2009.

³² Zob. www.dakota.kapucyni.pl.

Blisko 70% respondentów potrafiło wskazać datę uroczystości Niepokalanego Poczęcia NMP. Warto w pracy duszpasterskiej wyeksponować rangę tej uroczystości maryjnej. Odpowiednie jej ukazanie może przyczynić się do owocniejszego przeżycia przez wiernych, wyeksploatowanego przez konsumpcyjny natłok Adwentu, i skuteczniej wprowadzić w uroczystość Narodzenia Pańskiego³³. Warto 8 grudnia uczynić pewnego rodzaju parafialnym świętem, w którym ukazany będzie rozwój życia duchowego, dokonujący się na poszczególnych etapach życia. Dlatego należałoby w rocznym planie przygotowania do sakramentu Eucharystii i bierzmowania czy też ogólnej formacji wiernych właściwie wykorzystać treści płynące z prawdy o wolności Maryi od grzechu pierworodnego. Dzień 8 grudnia jest dobrym momentem do nałożenia, podczas Eucharystii, przez rodziców dzieciom przygotowującym się do I Komunii świętej medalików oraz momentem na ukazanie roli Matki Bożej w życiu każdego wierzącego³⁴. Polskie Dyrektorium Katechetyczne przypomina, że uczniowie klas IV-VI szkoły podstawowej powinni wziąć udział w katechezie wprowadzającej w historię zbawienia³⁵. Celem ukazania dynamiki rozwoju życia chrześcijańskiego można tego dnia uczniom tych klas wręczyć Pismo święte, wskazując Maryję jako patronkę zasłuchania w Słowo Boże i patronkę przeżywanego okresu liturgicznego – Adwentu. W ramach przygotowania do sakramentu dojrzałości chrześcijańskiej warto młodzieży ukazać Maryję jako patronkę dobrej spowiedzi i wzór życia w świętości³⁶. W tygodniu poprzedzającym tę uroczystość warto wszystkich parafian, a szczególnie młodzież, zachęcić do sakramentu pokuty i pojednania. Natomiast w planie spotkań młodzieży przygotowującej się do sakramentu bierzmowania należy w okolicach tej uroczystości umieścić spotkanie formacyjne poświęcone spowiedzi. Dopełnieniem tej uroczystości może być wspólny wyjazd

³³ Por. Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii*, dz. cyt., s. 82–83.

³⁴ Zob. propozycja celebracji takiego nabożeństwa: *Pierwsza Komunia święta wielkim świętem rodziny*, t. II. *Propozycje celebracji liturgicznych*, red. K. PANUŚ, T. PANUŚ, S. SZCZEPANIEC, Kraków 2003, s. 15–17.

³⁵ Por. *Polskie Dyrektorium Katechetyczne* 107.

³⁶ Por. J.W. GOGOLA, *Teologia komunii z Bogiem*, Kraków 2001, s. 37–64.

przygotowujących się do tego sakramentu do jednego z diecezjalnych sanktuariów maryjnych (zamiast nieskutecznych i trudnych do przygotowania zjazdów diecezjalnych), prowadzony i przygotowany wspólnie z grupami parafialnymi (np. grupami Ruchu Światło-Życie, małżeństwami z Domowego Kościoła czy członkami wspólnot neokatechumenalnych). W planie takiego wyjazdu warto przygotować katechezę ukazującą osobę Maryi jako bliską problemom współczesnego człowieka³⁷. Warto w niej podkreślić, że prawda o człowieku stworzonym na „obraz Boży”, to znaczy w zamysłach Opatrzności na wzór Wcielonego Syna Bożego, swoją kulminację znajduje w Niepokalanym Poczęciu NMP. Maryja jest jakby „oknem na misterium człowieka”³⁸. Jak mówił Jan Paweł II do członków Papieskiej Akademii Maryjnej, dogmat ten *ukazuje człowiekowi naszej epoki ideał człowieczeństwa zamierzony w planie Boga*³⁹. Po takiej katechezie należałoby przeprowadzić spotkanie w małych grupach formacyjnych, polegające na podzieleniu się przez prowadzących (najlepiej animatorów lub uczestników grup religijnych) własnym doświadczeniem relacji z Matką Bożą i zachętą do refleksji nad własnym życiem. W przypadku osób przygotowujących się do sakramentu małżeństwa oraz tych, którzy już tę wspólnotę tworzą, w kontekście toczącej się od dłuższego czasu w Polsce dyskusji o *in vitro*, warto ten dzień uczynić momentem modlitw o przyszłe potomstwo i otoczyć modlitwą małżeństwa mające problem z poczęciem dziecka. Po uroczystej Eucharystii, dla budowania głębszego poczucia wspólnotowego wymiaru Kościoła i parafii, zgodnie z hasłem tegorocznego roku duszpasterskiego⁴⁰, należałoby zachęcić wiernych do

³⁷ Por. M. CHMIELEWSKI, *Dogmat niepokalanego poczęcia: inspiracje dla chrześcijańskiej duchowości*, w: *Tota pulchra es Maria. Materiały z ogólnopolskiego sympozjum mariologicznego z okazji 150 rocznicy ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Matki Bożej*, dz. cyt., s. 337–354.

³⁸ Por. W. ŁASZEWSKI, *Karl Rahner i jego antropologiczna próba rozumienia niepokalanego poczęcia*, „*Salvatoris Mater*” 3: 2001 nr 1, s. 215–237. Zob. także. M. PISARZA, *Niepokalana wzorem nowego człowieka*, „*Salvatoris Mater*” 3: 2001 nr 1, s. 76–94.

³⁹ JAN PAWEŁ II, *Tyś wielką chlubą naszego narodu* (Przemówienie z okazji Jubileuszu 600-lecia Jasnej Góry), w: *Jan Paweł II o Matce Bożej 1978–1998*, red. A. SZOSTEK, t. 2, s. 182.

⁴⁰ Por. *W komunii z Bogiem: Kościół domem i szkołą modlitwy*, Program duszpasterski na rok 2010/2011, red. Sz. STUŁKOWSKI, Poznań 2010

przygotowania parafialnej agapy, która byłaby okazją do budowania nowych relacji interpersonalnych. Ubogaceniem liturgicznym tej uroczystości mógłby być wykonany w wigilię 8 grudnia przez chór parafialny Akatyst ku czci Bogurodzicy⁴¹.

Zaproponowane w artykule propozycje pastoralne mogą być inspiracją dla duszpasterstwa parafialnego podczas trwającego Roku Kolbiańskiego (14 VIII 2010 – 15 VIII 2011)⁴² oraz praktycznymi wskazaniem w kształtowaniu pobożności maryjnej zgodnej ze wskazaniem *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii*⁴³.

Summary

IMMACULATE CONCEPTION OF THE BLESSED VIRGIN MARY IN PASTORAL MINISTRY OF THE CHURCH

The aim of the article is to show how members of the Catholic Church in Poland understand the meaning of the marian dogma of Immaculate Conception.

In the first part the author analyzes the following fragment of the constitution *Ineffabilis Deus* of 8th December 1854, in which the Pope Pius IX pronounced and defined that the Blessed Virgin Mary was preserved by God from the original sin: “in the first instance of her conception, by a singular privilege and grace granted by God, in view of the merits of Jesus Christ, the Saviour of the human race, was preserved exempt from all stain of original sin”

In the second part the author presents the results of the statistical survey. The respondents were asked in the questionnaire if they know when the solemnity of the Immaculate Conception is celebrated, what is the definition

⁴¹ Por. Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii*, dz. cyt., s. 147–148.

⁴² Zob. więcej www.niepokalanow.pl/rokkolbianski

⁴³ Por. Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii*, dz. cyt., s. 131–133.

of the Immaculate Conception, what it means that Mary was preserved from the original sin, what were the consequences of the Immaculate Conception in Mary's life and what are the sources of respondents' knowledge of Immaculate Conception. It occurred that three groups of respondents were the least knowledgeable about the marian dogma: those, who do not belong to any of the catholic movements, people at the age of 25-34 and the teenagers.

That is why, in the third part, the author presents some solutions that can be introduced to the ministry in the parishes – for instance – pilgrimages, sermons about the Immaculate Conception etc.